

Acceptance of and preparation for a refugee centre:

The influence of individual, community and institutional factors.

Charlotte S. Zweers

Masterthesis

Faculty of Behavioral sciences

Psychology of Conflict Risk and Safety

University of Twente

Prof. Dr. J.H. Kerstholt

W. Schreurs, MSc.

Enschede, July 1st 2016

Abstract

Based on the community engagement theory of Douglas Paton (2006) research has been conducted on the influence of individual, community and institutional factors on the resilience, displayed in a community in anticipation of a refugee centre. Resilience was operationalized by the acceptance of the refugee centre and the extent to which they intend to prepare for it. We have selected and compared two districts (one upper-class, one lower-class) bordering the site of the refugee centre. We expected a difference in acceptance and intention to prepare between the two, which indeed turned out to be the case. The upper-class district showed a more positive attitude towards the refugee centre. Because of certain characteristics of the districts we assumed a difference in sense of community, but this turned out not to be the case. Affect appeared to be the best predictor of acceptance, combined in one district with self-efficacy, and in the other with risk-perception. For intent for preparation, outcome expectancy proved to be the best predictor. In conclusion we can say that the individual factors appeared to influence resilience in a community the most.

Keywords: resilience, community engagement theory, acceptance, preparation, affect, refugee centre, refugees

Abstract

Aan de hand van de community engagement theory van Douglas Paton (2006) is onderzocht wat de invloed van individuele, community en institutionele factoren zijn op de mate van resilience bij omwonenden die zich opmaken voor de komst van een AZC. Resilience is hier geoperationaliseerd als de mate van acceptatie die omwonenden ervaren en de mate waarin zij de intentie hebben zich voor te bereiden op de komst van het AZC. We hebben hiervoor twee wijken die aan weerszijden van het AZC liggen (een volksbuurt en een Vinex-wijk) met elkaar vergeleken. Verwacht werd dat de wijken zouden verschillen in de mate van acceptatie en gedragsintentie, wat ook bleek te kloppen: in de Vinex-wijk was men positiever over de komst en eerder bereid ten gevolge van het AZC in actie te komen. De verwachting dat de wijken door specifieke kenmerken zouden verschillen in sense of community bleek ongegrond. Affect blijkt de sterkste voorspeller voor acceptatie, gepaard met self-efficacy in de ene wijk, en risicoperceptie in de andere wijk. Voor de intentie tot voorbereidend gedrag lijkt hoofdzakelijk de mate van outcome expectancy een belangrijke voorspellende factor. Concluderend zijn het dus hoofdzakelijk de individuele factoren die invloed lijken te hebben op de resilience van omwonenden.

Keywords: resilience, community engagement theory, acceptatie, gedragsintentie, affect, AZC, vluchtelingen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Theoretisch Kader: Community Engagement Theory	6
2.1 Individueel Niveau	8
2.1.1 Risicoperceptie	8
2.1.2 Affect	9
2.1.3 Self-efficacy	9
2.1.4 Outcome expectancy	10
2.2 Community Niveau	10
2.2.1 Sense of Community	10
2.2.2. Community Participation	11
2.2.3 Collective Efficacy	11
2.3 Institutioneel Niveau	12
2.3.1 Institutioneel vertrouwen	12
2.3.2 Empowerment	14
2.4 Hoofdvraag en Hypotheses	15
3. Methode	17
3.1 Onderzoeksgroepen	17
3.2 Meetinstrumenten	19
3.3 Procedure	22
3.4 Analyse	22
4. Resultaten	23
4.1 Beschrijvende Statistieken	23
4.2 Acceptatie	24
4.3 Gedragsintentie	25
4.4 Overige Resultaten	27
5. Discussie	29
5.1 Interpretatie en Conclusies	29
5.2 Kanttekeningen en kritische Reflectie	32
5.3 Implicaties voor Vervolgonderzoek	33
Referenties	35
Bijlage A: Vragenlijst	
Bijlage B: Correlatietabellen	

1. Inleiding

De afgelopen jaren is het aantal mensen dat zich genoodzaakt voelt om huis en haard te ontvluchten dermate toegenomen dat er gesproken wordt over een migratiecrisis. Vluchtelingen die naar Europa komen worden binnen de EU via een speciaal hiertoe opgestelde verdeelsleutel over de deelnemende landen verspreid en kunnen in het aan hen toegewezen land vervolgens asiel aanvragen. Om goed onderkomen aan het toenemende aantal vluchtelingen te kunnen bieden, zijn en worden in Nederland op verschillende plekken op verzoek van het COA (Centraal Orgaan advies Asielzoekers) asielzoekerscentra gebouwd. De grote toename aan vluchtelingen heeft onder het Nederlandse volk tot een breed scala van reacties geleid; van vreedzame welkomstcomités tot gewelddadige protestacties, en van zwemmen met vluchtelingen tot het plaatsen van varkenskoppen op de toekomstige locatie van een AZC.

Eind 2014 heeft de Gemeenteraad van Enschede besloten gehoor te geven aan de oproep van het COA om meer opvanglocaties te creëren en zijn er plannen voor de bouw van een AZC in werking gezet. Met dit besluit zal aan het eind van de zomer 2016 het AZC Esmarkerveld gereed zijn om opvang te bieden aan 600 vluchtelingen. De omwonenden van het gebied rond het AZC zijn hiertoe in actie gekomen en de verdeeldheid die binnen Nederland heerst over de acceptatie van vluchtelingen is ook hier duidelijk aan de orde. Door deze verdeeldheid ontstond ruimte voor een onderzoek naar wat de onderliggende factoren zijn die de acceptatie omtrent (de opvang van) vluchtelingen zouden kunnen verklaren. De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *Wat is de invloed van individuele, sociale en institutionele invloeden op de acceptatie en gedragsintentie van de omwonenden van AZC Esmarkerveld?*

2. Theoretisch Kader

Wanneer de normale gang van zaken in een samenleving verstoord wordt, kan dit voor bewoners serieuze gevolgen met zich mee brengen. Resilience is een term die het adaptieve vermogen van een samenleving weergeeft (Becker et al., 2011). Door de beschikbare middelen en competenties te benutten, zal een samenleving in staat zijn met een verstoring om te gaan en zich dermate aan te passen dat zij terugveert naar de normale gang van zaken (Norris, Stevens, Pfefferbaum, Wyche, & Pfefferbaum, 2008). Hierbij kan gedacht worden aan hoe een community omgaat met bijvoorbeeld natuurrampen, of reageert op sociale of politieke onrust, gezondheidsproblematiek of problemen op het financiële vlak (APA, 2010). Resilience kan zowel op individueel niveau als op community niveau gemeten worden. Op individueel niveau spreken we van mentale weerbaarheid. Dunning (1999) beschrijft dit als het vermogen van mensen om te leren van wat zij hebben meegemaakt, waardoor zij een bepaalde mate van persoonlijke groei door kunnen maken. Onderzoek wijst uit dat resilience op community niveau meer is dan alleen een optelsom van de mentale weerbaarheid van de individuele inwoners (Sherrieb, Norris, & Galea, 2010). Dit wil zeggen dat hoewel het in het verlengde ligt van de mentale weerbaarheid maar wel een op zichzelf staand begrip is.

In welke mate een samenleving resilient reageert, is afhankelijk van zowel het type verstoring als specifieke kenmerken van de samenleving. Na een overstroming zullen immers andere maatregelen en benodigde kwaliteiten vereist zijn dan bij politieke onrust, en de ene samenleving zal anders reageren dan een andere. Ondanks deze verschillen uit resilience zich doorgaans op twee manieren: om te beginnen is er de houding van mensen ten opzichte van de verstoring en ten tweede dient men de noodzaak in te zien om tegen de gevolgen in actie te komen. Tijdens dit onderzoek wordt verondersteld dat de mate van resilience zich ten eerste uit in de mate van acceptatie die men ten opzichte van het AZC ervaart. Mensen zullen immers eerst moeten erkennen dat er sprake van een verstoring is. Vervolgens kan er

geïnterviewd worden hoe het beste met de nieuwe situatie omgegaan kan worden, en wat ervoor nodig is om de gevolgen van de verstoring op te vangen. Hierbij kan gedacht worden aan het bedenken van manieren om de nieuwkomers te laten integreren, of het opvragen van achtergrondinformatie over de asielzoekers om hen zo beter te kunnen begrijpen. De gedragsintentie van omwonenden om zich voor te bereiden op de komst van asielzoekers wordt daarom ook als een uiting van resilience gezien. Tijdens dit onderzoek zullen we proberen specifieke kenmerken van de samenleving te identificeren die aan deze uiting van resilience (acceptatie en gedragsintentie) ten grondslag liggen.

Community Engagement Theory

Er zijn verschillende theorieën die resilience proberen te meten, te voorspellen en te verklaren. Zoals eerder genoemd is het afhankelijk van het type dreiging wat voor soort resiliënt gedrag van bewoners verwacht kan worden. Er zijn verschillende resilience theorieën die zich richten op de onderliggende factoren die resiliënt gedrag promoten of verklaren. Zo onderzochten Norris et al. (2008) resiliënt gedrag met betrekking tot de fysieke gezondheid na natuurgeweld. Pfefferbaum, Reissman, Pfefferbaum, Klomp, and Gurwitch (2007) kijken naar de psychosociale invloeden die bijgedragen hebben aan het wel of niet resiliënt reageren van een community en Madsen and O'Mullan (2016) onderzochten de invloed van het sociale kapitaal als fundamentele factor voor het begrijpen van community resilience. Wat deze onderzoeken gemeen hebben is dat ze na een ingrijpende gebeurtenis plaats hebben gevonden. Nadat de impact van de verstoring meetbaar is geworden is onderzoek gedaan naar de mate van resilience die getoond is en hoe deze tot stand is gekomen.

In onze onderzoekssituatie is de mogelijke verstoring waar op geanticipeerd moet worden nog enkel theoretisch van aard, het AZC is immers nog niet gebouwd. Dit betekent dat bij ons onderzoek de inschatting en verwachting van bewoners vooraf, in plaats van achteraf, gemeten zal worden. Om dit te kunnen doen is er voor gekozen om de community

engagement theorie van Paton en Johnston (2006) als theorie te gebruiken. Het model beschrijft preparatiegedrag aan de hand van factoren op individueel, community en institutioneel niveau.

Op individueel niveau wordt in dit model gekeken of *risicoperceptie*, *affect*, *self-efficacy* en *outcome expectancy* de resilience van een samenleving kan voorspellen. Op community niveau kijken we hiervoor naar *sense of community*, *community participation* en *collective efficacy*, en op institutioneel niveau worden de *institutioneel vertrouwen* en *empowerment* onder de loep genomen.

2.1 Individueel Niveau

2.1.1. Risicoperceptie.

In de literatuur werd risico in 1984 al door Short Jr. omschreven als de waarschijnlijkheid dat een individu de consequenties van een bepaalde dreiging zal ervaren (Sjöberg, Moen, & Rundm, 2004), en dat het bestaat uit twee facetten: de waarschijnlijkheid dat het daadwerkelijk gebeurt en de consequenties die hieruit voortkomen (Sjöberg, 2006). Risicoperceptie is een sociaal en cultureel construct dat beïnvloed kan worden door persoonlijke waarden, symbolen, geschiedenis of ideologieën (Weinstein, 1980) en wordt gezien als een afweging tussen het objectief en subjectief ervaren risico (Slovic, 1987; Västfjäll, Peters, & Slovic, 2014), ofwel; hoe risicovol vindt iemand iets? Risicoperceptie is van vele factoren afhankelijk en zal daarom van persoon tot persoon verschillen. Het kan ook zijn dat iemand niet van de juiste feiten op de hoogte is, of een foutieve inschatting van de eigen kwetsbaarheid maakt (Dunn, 1972), waardoor een feitelijk risico over- of onderschat wordt.

Uit de literatuur blijkt dat mensen met een hogere risicoperceptie eerder geneigd zijn tot het nemen van beschermende maatregelen (Paton, Burgelt & Prior, 2008). Dit effect lijkt het

sterkst wanneer men al eerder direct met de dreiging in aanraking is geweest (Siegrist & Gutscher, 2008). Enkel bewustzijn van risico blijkt niet voldoende om mensen te motiveren zich op een bepaalde verstoring voor te bereiden. Er is een bepaalde affectieve reactie nodig om mensen in actie te krijgen (Wachinger, Renn, Begg, & Kuhlicke, 2013).

2.1.2 Affect.

In het dagelijks leven hebben mensen de neiging om eerder op hun eigen affectieve inschatting van risico af te gaan dan op de objectieve, feitelijke ernst en kans van een dreiging. Dit effect wordt ook wel de ‘affect-heuristic’ genoemd en zou dus de mate van risicoperceptie kunnen beïnvloeden. Affect krijgt zo een informatiefunctie omdat dit de bron wordt op basis waarvan keuzes gemaakt worden (Slovic, Finucane, Peters, & MacGregor, 2002). Deze keuzes kunnen dan zowel gebaseerd worden op affectieve beoordeling van eerder verkregen relevante informatie (Damasio, 1994), maar ook op de willekeurige stemming van een persoon op dat moment (Peters, Västfjäll, Gärling, & Slovic, 2006). Wanneer er een discrepantie bestaat tussen de cognitieve evaluatie van een situatie en de affectieve ervaring ervan, voorspelt de affect-heuristic dat men eerder op basis van een ‘onderbuikgevoel’ beslissingen zal nemen dan dat er op basis van feiten een logische keuze wordt gemaakt (Siegrist & Sütterlin, 2014).

2.1.3 Self-efficacy.

Self-efficacy beschrijft de overtuiging van iemand over het eigen vermogen om adequaat op een situatie te reageren (Bandura, 1997). In het geval van een ramp refereert self-efficacy naar een inschatting van het eigen vermogen om de gevolgen van een ramp te verzachten of op te vangen (Becker et al., 2011). Door effectief met problemen om te gaan en daar oplossingen voor te vinden, kan de mate van self-efficacy worden vergroot. Naarmate iets

vaker lukt, zullen mensen immers meer vertrouwen krijgen om ook in een volgende situatie tot een passende oplossing te kunnen komen (Paton, 2003).

Doordat self-efficacy voortkomt uit probleemoplossend vermogen en het bewustzijn daarvan, zal een hoge mate van self-efficacy ook kunnen leiden tot het vertonen van meer voorbereidend gedrag op een eventuele dreiging (Bishop, Paton, Syme, & Nancarrow, 2000; Paton, Smith, & Violanti, 2000). Men kan immers beter inschatten welke gevaren dreigen en wat adequate responses zijn om die dreiging af te wenden of te minimaliseren.

2.1.4 Outcome expectancy.

Outcome expectancy is de mate waarin verwacht wordt dat het gedrag ter voorbereiding op een bepaalde situatie ook daadwerkelijk tot het gewenste resultaat zal leiden (Bennett & Murphy, 1997). Dit wil zeggen dat wanneer mensen het idee hebben dat zij door eigen handelen invloed kunnen hebben op de eigen veiligheid, zij ook eerder geneigd zijn om de nodige voorbereidingen te treffen. Wanneer de outcome expectancy echter laag is, zullen mensen niet snel actie ondernemen, omdat zij er niet van overtuigd zijn dat wat zij kunnen doen de dreiging ook daadwerkelijk zal doen afnemen (Paton, Okada, & Sagala, 2013).

2.2 Community Niveau

2.2.1 Sense of community.

Sense of community betreft een gevoel dat bewoners met elkaar verbindt. Het is een gevoel dat ontstaat doordat leden iets voor elkaar binnen de groep betekenen. Daarnaast is het belangrijk dat er een gedeelde overtuiging bestaat dat aan ieders behoeften zal worden voldaan. Ook is het belangrijk dat men het gevoel heeft invloed te hebben binnen de groep, en dat er een gedeelde emotionele band bestaat die groepsleden met elkaar verbindt (McMillan & Chavis, 1986). In dit proces is er sprake van wederzijdse beïnvloeding, waarbij zowel het individu invloed heeft op de groep, als de groep op het individu (Távora & Cueto, 2015).

Onderzoek van Ahlbrandt and Cunningham (1979) wijst uit dat inwoners die het meest tevreden zijn over de wijk, deze als een kleine samenleving binnen de stad zien. Wanneer de outcome expectancy laag of onzeker is zal men in een samenleving met een hogere sense of community meer geneigd zijn om bij andere leden hulp of advies te vragen (Paton, 2013a). Uit onderzoek naar de reactie van een boerengemeenschap op een mogelijk gevaarlijke afvalvoorziening blijkt dat wanneer er een sterkere sense of community is, dat dit meer tot probleem-georiënteerde coping leidt (Bachrach & Zautra, 1985). Dit betekent dat men zich direct zal richten op het afwenden van een dreiging.

2.2.2 Community participation.

Community participation is een term die de mate beschrijft waarin mensen actief deelnemen aan het leven binnen de gemeenschap (Becker et al., 2011). Ze kunnen hierin bijdragen aan het definiëren en behalen van community goals door het investeren van hun tijd en/of geld of andere middelen voor activiteiten voor de gemeenschap, deelname aan commissies, of alleen al het tekenen van petitie's. Uit verschillende onderzoeken blijken zowel community participation als sense of community als directe voorspellers voor het treffen van voorbereiding voor een dreiging (Lindell, Arlikatti, & Prater, 2009; Paton & Johnston, 2006). Daarnaast blijkt sense of community de mate van community participation te vergroten (Paton, 2007). Er zijn indicaties gevonden dat mensen die meer betrokken zijn bij buurtactiviteiten ook een hogere mate van self-efficacy hebben, wat zou kunnen wijzen op dat community participation de mate van self-efficacy vergroot (Becker, Paton, & Johnston, 2015; Bishop et al., 2000; Paton et al., 2000).

2.2.3 Collective efficacy.

Mensen zijn sociale wezens en vertrouwen op elkaar om oplossingen te vinden voor collectieve problemen om zo hun kwaliteit van leven te verbeteren (Bandura, 1986). Volgens Bandura (1997, p. 47) betekent het begrip collective efficacy “*a group's shared belief in its conjoint capabilities to organize and execute the courses of action required to produce given levels of attainments*”. Vrij vertaald is dit de gemeenschappelijke overtuiging van het collectieve probleemoplossend vermogen en zou omschreven kunnen worden als de self-efficacy van de groep als eenheid. Wanneer gezamenlijke activiteiten binnen de groep georganiseerd worden, kunnen door deelname bepaalde bekwaamheden binnen de groep vergroot worden. Wanneer deze activiteiten gericht zijn op het oplossen van problemen, kan door hoge community participation het collectieve probleemoplossend vermogen, en daarmee de collective efficacy, vergroot worden (Chen, 2015; Paton, 2007).

Wanneer er dus een hoge mate van sense of community is, zijn mensen eerder geneigd zich voor te bereiden, wat leidt tot een hogere collective efficacy wanneer dit gecombineerd wordt met hoge community participation (Becker et al., 2015). Mensen zijn dus eerder geneigd actie te ondernemen wanneer zij het gevoel hebben dat zij weten wat ze moeten doen om de gevolgen van de verstoring te minimaliseren of af te wenden. In een samenleving waarbij er een hoge sense of community heerst, zullen community participation en collective efficacy dus sterke voorspellers zijn voor de mate van resilience.

2.3 Institutioneel Niveau

2.3.1 Institutioneel vertrouwen.

Vertrouwen is een belangrijke factor bij resilience omdat deze ten grondslag ligt aan alle interpersoonlijke relaties, groepsprocessen en maatschappelijke verhoudingen. Deze relaties, processen en verhoudingen vormen de basis van de effectiviteit en de mate van het

aanpassingsvermogen van een samenleving (Becker et al., 2011). De functie van institutioneel vertrouwen is het reduceren van complexiteit waarmee mensen geconfronteerd worden. Op die manier hoeft een individu niet over elk onderwerp kennis te vergaren, maar kan hij dit overlaten aan derden die expertise over het onderwerp hebben (Siegrist & Cvetkovich, 2000). Het is belangrijk dat mensen niet te veel controle overlaten aan de experts, want dan bestaat de kans op wat de risicoperceptie-paradox wordt genoemd (Wachinger et al., 2013). Wat deze paradox inhoudt, kan geïllustreerd worden door de dreiging van overstromingen in Nederland. Het merendeel van de inwoners woont beneden zeeniveau en is zich ervan bewust dat dit een mogelijk probleem zou kunnen vormen. Nou is de paradox dat niemand in actie komt om zich tegen het water te beschermen, omdat zij volledig vertrouwen op de maatregelen die de overheid treft zoals het onderhouden van waterkeringen en dijken. Mensen gaan er van uit dat een mogelijke dreiging van het water wel preventief opgelost zal worden, of dat ze in het ergste geval ruim op tijd een seintje zullen krijgen om in actie te komen. Institutioneel vertrouwen zorgt op deze manier dus voor een vermindering van risicoperceptie.

Wanneer vertrouwen ontbreekt of in het verleden geschonden is, is dit niet eenvoudig weer hersteld en zal alle informatie afkomstig van deze bron hierdoor gewantrouwd worden (Paton, 2007). Het schenden van vertrouwen kan bijvoorbeeld voorkomen wanneer de bron weinig integer of transparant lijkt, niet rechtlijnig is in informatie verstrekking, of wanneer de verstrekte informatie niet overeen komt met de eigen kennis of overtuiging die bij de gemeenschap leeft (Gamero et al., 2011; Paton & Johnston, 2001; Paton & Johnston, 2006). Dit zou kunnen leiden tot een versterking van de risicoperceptie doordat mensen bijvoorbeeld het idee hebben dat zij niet het volledige plaatje te zien krijgen (Gamero et al., 2011).

Het lijkt dus dat institutioneel vertrouwen een multidimensionaal construct is waarin het belangrijk is een goede balans te vinden. Aan de ene kant zit te weinig vertrouwen wat de risicoperceptie hoger maakt dan nodig is en aan de andere kant te veel vertrouwen waardoor

risicoperceptie lager wordt dan deze zou moeten zijn (Paton, Parkes, Daly, & Smith, 2008; Wachinger et al., 2013). In onze onderzoekssituatie zou een duidelijke en transparante houding van de gemeente dus kunnen leiden tot een vermindering van de risicoperceptie en zullen mensen eerder geneigd zijn de komst van het AZC te accepteren. Wanneer echter vermoed wordt dat er alternatieve motieven zijn of er om een andere reden verminderd institutioneel vertrouwen is, zou dit juist kunnen leiden tot meer weerstand en een verhoging van de risicoperceptie.

2.3.2 Empowerment.

Nederland bevindt zich in een transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hierbij wordt er meer en meer uitgegaan van burgerinitiatieven om zorg te dragen voor die mensen binnen de samenleving die hulpbehoevend zijn (Kerstholt, 2013). Onderzoek toont aan dat mensen best bereid zijn om voor de zwakkeren binnen de samenleving te zorgen wanneer mensen zich hierin gesteund voelen door de overheid (Brannan, John, & Stoker, 2006). Empowerment is de term die de verantwoordelijkheid aanduidt die burgers krijgen van de overheid om zaken zelf te regelen en zelfstandig om te mogen gaan met eventuele problemen en kansen die deze verantwoordelijkheid met zich mee brengt (Paton, Parkes, et al., 2008). Empowerment heeft onder andere invloed op risicoperceptie, self-efficacy, outcome expectancy en sense of community (Becker et al., 2011; Távara & Cueto, 2015). Er zijn ook sterke indicaties gevonden die de mate van empowerment linken met de mate van institutioneel vertrouwen die iemand heeft. Wanneer iemand zich immers door betrokken instanties en lokale overheid gesteund voelt (empowerment), zal het vertrouwen van die persoon ten opzichte van die instanties evenredig positief zijn (Becker et al., 2011).

Empowerment is in tijden van dreiging belangrijk omdat het de persoon in kwestie het gevoel geeft dat hij of zij een bepaalde mate van controle heeft over dat wat er zich binnen de

samenleving voltrekt. Het ontstaat in samenwerking met andere individuen, de samenleving en de wijdere omgeving. Voor de vorming van empowerment is het belangrijk dat iemand zich in zijn kunnen gesteund voelt door deze externe partijen (Paton, 2007). Wanneer mensen zich gesteund voelen zal dit hen intrinsieke motivatie geven om zich ook meer voor de samenleving in te zetten, wat dus de community participation vergroot (Boley, McGehee, Perdue, & Long, 2014). Ter promotie van de participatiesamenleving is het voor een overheid dus belangrijk mensen aan te sporen om zelf met initiatieven voor oplossingen te komen in plaats van een kant en klare oplossing te presenteren. Het voorschrijven van een oplossing zou tot weerstand en verminderde empowerment kunnen leiden (Paton, 2013a). Mensen zouden in dit geval immers kunnen denken dat hun stem niet gehoord wordt, of dat hun mening niet belangrijk genoeg bevonden wordt om naar te luisteren.

2.4 Hoofdvraag en Hypotheses

Resilience wordt in ons onderzoek geoperationaliseerd door acceptatie en de intentie tot voorbereidend gedrag. Vermoed wordt dat resilience van omwonenden zich in anticipatie van het AZC ten eerste uit door acceptatie. Men zal immers eerst een mening vormen voordat zij verder na zullen denken over mogelijke gevolgen. Vervolgens zal resilience zich uiten doordat mensen zich voor zullen bereiden op de komst van het AZC. Daarom is resilience in dit onderzoek geoperationaliseerd als ten eerste acceptatie, en ten tweede de voorbereidende gedragsintentie. We verwachten dat verschillen in factoren op individueel, community en institutioneel niveau de mate van resilience van een samenleving kunnen beïnvloeden. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom: *“Wat is de invloed van individuele, sociale en institutionele factoren op de acceptatie en gedragsintentie van de omwonenden van AZC Esmarkerveld?”*.

Voor het onderzoek zijn twee verschillende, aan het AZC grenzende wijken met elkaar vergeleken waarvan we verwachten dat zij van elkaar zullen verschillen in mate van

acceptatie en gedragsintentie. Dolphia is een in de dertiger-jaren gebouwde volksbuurt waarvan de huizen rond een groot grasveld gebouwd zijn. De wijk staat binnen de stad Enschede bekend als een probleemwijk die desalniettemin onderling erg hecht is. Er is wel een buurtcommissie die activiteiten organiseert en een buurthuis met speciale huiskamer waar buurtbewoners elkaar kunnen treffen.

De andere wijk Voskamp is een Vinex-wijk die in de jaren negentig gebouwd is. De wijk is deel van de grotere overkoepelende wijk Bentveld-Bultserve. Inwoners hebben over het algemeen een hogere sociaaleconomische status en opleidingsniveau, en waar het in Dolphia huurhuizen betreft, staan in Voskamp bijna alleen maar koophuizen. Voskamp heeft maar weinig accommodaties die inwoners met elkaar in contact zouden kunnen brengen zoals een buurthuis, buurtcommissie of supermarkt.

3. Methode

3.1 Onderzoeksgroepen

Dolphia wordt door de afgelegen ligging met het centrum door de inwoners van oudsher als “een klein dorp apart” beschouwd. Van de 73 respondenten afkomstig uit Dolphia zijn 35 man, 38 vrouw en 88% van hen gaf aan kinderen te hebben waarvan 50% van de jongste kinderen onder de 18 is. 85% woont in een huurhuis en 43% van de respondenten uit Dolphia geeft aan lager geschoold te zijn. Meer dan de helft van de respondenten (56%) heeft een bruto inkomen van minder van €29.000 per jaar.

Aan het onderzoek deden 40 mannen en 45 vrouwen mee uit de wijk Voskamp. Van de 85 personen gaf 89% aan kinderen te hebben, waarvan 54% van de jongste kinderen onder de 18 is. De wijk bestaat met 97% bijna volledig uit koophuizen en de grootste groep respondenten (42%) is hoger opgeleid. Er is meer verdeeldheid in inkomen dan in de andere wijk, echter geeft de grootste groep respondenten, 27% aan in de hoogste inkomenscategorie te zitten. Een overzicht van de demografische en sociaaleconomische gegevens zijn terug te vinden in tabel 1.

Vermoed werd dat beide groepen van elkaar in acceptatie en gedragsintentie verschilden en dat bleek ook het geval te zijn (acceptatie: $t(155) = 2.98, p < .01$ en gedragsintentie: $t(151) = 4.19, p < .01$). De twee wijken zullen daarom apart van elkaar geanalyseerd worden in de data-analyses. We vermoedden ook dat de wijken onderling zouden verschillen in mate van sense of community, maar dit bleek niet het geval te zijn ($t(155) = -1.23, p = ns$). Resultaten zijn terug te vinden in tabel 3, te vinden in de resultatensectie.

Tabel 1 Demografische en Sociaaleconomische kenmerken

Variabelen	Voskamp	Dolphia
<i>Sekse (N)</i>		
Man	40	35
Vrouw	45	38
Totaal	85	73
<i>Leeftijd (jaren)</i>		
Gemiddelde (SD)	50 (12.5)	50 (15.3)
Range	23-77	19-77
<i>Kinderen</i>		
Huishoudens met kinderen (%)	89.3	87.7
Jongste kind onder de 18 (%)	53.6	50.0
Gemiddelde leeftijd jongste kind(SD)	18(13.4)	21(15.2)
Range	1-50	1-48
<i>Type woning (%)</i>		
Koophuis	96.6	15.5
Huurhuis	3.4	84.5
<i>Wonen in Enschede (jaren)</i>		
Gemiddelde (SD)	37 (16.1)	40 (20.5)
Range	1-69	1-77
<i>Wonen in wijk (jaren)</i>		
Gemiddelde (SD)	17 (9.4)	21 (16.8)
Range	1-47	1-58
<i>Opleidingsniveau (%)</i>		
<i>Laagst - totaal</i>	0.0	18.5
Geen	0.0	7.1
Lagere school	0.0	11.4
<i>Laag - totaal</i>	20.0	42.9
LBO	7.5	18.6
VMBObasis	0.0	8.6
VMBOtl	12.5	15.7
<i>Middel - totaal</i>	36,2	28,5
HAVO	5.0	5.7
MBO	28.7	21.4
VWO	2.5	1.4
<i>Hoog - totaal</i>	42,6	7,1
HBO	31.3	7.1
Universiteit	11.3	0.0
<i>Overig</i>	1.3	2.9
<i>Bruto jaarinkomen huishouden (%)</i>		
< € 20.000	3,5	37,8
€ 20.000 - 29.000	8,2	17,6
€ 30.000 - 39.000	11,8	8,1
€ 40.000 - 49.000	16,5	4,1
50.000 - 59.000	2,4	5,4
> € 60.000	27,1	4,1
Geen response (%)	23.0	30.6

3.2 Meetinstrumenten

Voor dit onderzoek zijn de situatiebeschrijvingen en antwoordalternatieven van de Canterbury survey on Earthquakes Community Preparedness (Paton, 2013b) aangepast op onze onderzoekssituatie zodat deze ingevuld kon worden door omwonenden van AZC Esmarkerveld. De aangepaste vragenlijst is te vinden in bijlage A. De eerste pagina van de vragenlijst bestaat uit een toestemmingsverklaring formulier waarop respondenten en onderzoeker beide hun naam en paraaf konden zetten. Deze is later van de vragenlijst gescheiden en apart bewaard om zo de anonimiteit van respondenten te garanderen.

In de vragenlijst zijn elf schalen voor de elf variabelen opgenomen, met elk vier tot tien items. Alle items zijn gemeten op een vijfpuntsschaal waarbij een lage score overeenkomt met een negatieve, en een hoge score een positieve beoordeling van de factor. Twee van de schalen zijn bedoeld om de afhankelijke variabele te meten. Voor *acceptatie* zijn vier vragen samengesteld die de verschillende aspecten van het AZC beschrijven. Dit zijn het algemeen instemmen met het AZC, het feit dat Enschede mensen op gaat vangen, de specifieke locatie en het aantal opvangplaatsen. Voor *gedragsintentie* zijn tien gedragingen opgesteld die voortbouwen op de vraag in welke mate respondenten zichzelf bereid achten het genoemde gedrag uit te voeren of dit al gedaan hebben. De factoren op individueel, community en institutioneel niveau hebben respectievelijk vier, drie en twee schalen, overeenkomstig met het aantal factoren dat deze niveaus bevatten. Tabel 2 laat een overzicht zien van de schalen met daarbij een voorbeelditem.

Tabel 2. Schalen en voorbeelditems

Factor	Voorbeeld
Acceptatie Gedragsintentie	Ik stem in met de komst van AZC Esmarkerveld Aansluiten bij organisaties als Rode Kruis of Vluchtelingenwerk.
Affect	Wanneer ik denk aan de komst van het AZC krijg ik een angstig gevoel.
Risicoperceptie	Hoe waarschijnlijk vindt u het dat u zich niet meer veilig voelt in de buurt
Self-efficacy	Als ik dat zou willen, weet ik op welke manier ik in contact kan komen met bewoners van het AZC
Outcome expectancy	Door met asielzoekers in contact te komen zullen wij elkaar beter begrijpen
Sense of community	Mijn burens zullen me helpen wanneer dat nodig is
Community participation	Ik heb met anderen samengewerkt om de leefbaarheid van onze buurt te vergroten
Collective efficacy	Wij zijn als buurt in staat om besluiten te nemen, ook al verschillen de meningen
Trust	Ik vertrouw erop dat de gemeente rekening houdt met de behoeften van buurtbewoners
Empowerment	Ik heb het gevoel dat ik invloed uit kan oefenen op wat er gebeurt in mijn buurt.

Noot. Alle items zijn gemeten op een vijfpuntsschaal waarbij 1 een negatieve, en 5 een positieve beoordeling van de factor weergeeft. Bij affect zijn tijdens de analyse enkele items omgeschaald om hier mee te corresponderen.

De interne betrouwbaarheid van de schalen is door middel van Cronbach's Alpha berekend. Cronbach's Alpha is een maat voor homogeniteit en geeft een indicatie of de items binnen een schaal daadwerkelijk één onderliggende dimensie vormen. Dit wordt gedaan door middel van een berekening die beoordeelt of de antwoorden van respondenten op deze items consistent zijn. Cronbach's Alpha heeft een minimumwaarde van 0 en een maximumwaarde van 1, waarbij geldt dat een hogere score staat voor meer homogeniteit. In tabel 3 is de Cronbach's Alpha van de verschillende schalen te zien. Bij een alpha score lager dan .6 wordt de schaal als niet homogeen beschouwd en de behorende items dus niet hetzelfde construct lijken te meten. Bij een $\alpha < .6$ is ervoor gekozen worden om items met een te lage item-totaal correlatie uit de vragenlijst te verwijderen om zo de alpha van de schaal te vergroten. Dit was het geval op de schalen van self-efficacy (.59) en outcome expectancy (.55). Hiertoe

zijn is op beide schalen één item verwijderd om de alpha van de schaal te verhogen, die na exclusie van het item respectievelijk voor self-efficacy .75, en voor outcome expectancy .67 werd.

Tabel 3. Betrouwbaarheidsanalyse variabelen

Variabelen	Chronbach's Alpha	Deleted items	New alpha
Acceptatie	.82		
Gedragsintentie	.81		
Affect	.82		
Risicoperceptie	.94		
Self-efficacy	.59	1. Buurtsurveillance	.75
Outcome Expectancy	.55	5. Geen zin aanpassen nieuwe situatie	.67
Sense of Community	.84		
Community Participation	.84		
Collective Efficacy	.88		
Trust	.90		
Empowerment	.75		

Noot. Variabelen met Chronbach's Alpha < .6 worden als onbetrouwbaar beschouwd en dienden door middel van item-exclusie aangepast te worden.

Er komen conflicterende resultaten uit de literatuur naar voren over de invloed van verschillende demografische kenmerken, zoals leeftijd en geslacht, die van invloed zouden kunnen zijn op verschillende betrokken factoren (Sjöberg et al., 2004; Wachinger et al., 2013). Om deze reden zijn verschillende kenmerken ook tijdens dit onderzoek opgenomen in de vragenlijst, namelijk *leeftijd, geslacht, kinderen, leeftijd jongste kind, koop/huurhuis, woonjaren in Enschede, woonjaren in de wijk*. Deze konden vrij beantwoord worden. De sociaaleconomische kenmerken *bruto jaarinkomen per huishouden* en *hoogst voltooide opleiding* zijn ook gemeten. Voor deze factoren kon een antwoordalternatief gekozen worden. Een overzicht van de demografische en sociaaleconomische kenmerken zijn terug te vinden in tabel 1. In deze tabel is ook de schaalverdeling van de sociaaleconomische variabelen opgenomen.

3.3 Procedure

Er is een willekeurige volgorde van het afgaan van de verschillende straten in beide wijken aangehouden. De onderzoeker is tussen half zes en negen uur 's avonds van deur tot deur gegaan en heeft gevraagd of mensen de vragenlijst zouden willen invullen. Deze tijden werden aangehouden omdat eerder op de middag het werkende deel van de bewoners nog niet thuis zou zijn en later dan negen uur nog aanbellen zou als ongeleefd kunnen worden ervaren. Huizen waar niemand thuis was, zijn overgeslagen. Wanneer er ingestemd is met deelname werd er een vragenlijst achtergelaten door de onderzoeker en afgesproken of de vragenlijst diezelfde avond, dan wel een volgende avond ingevuld en wel opgehaald zou kunnen worden. Tijdens het afgeven van de vragenlijsten is door de onderzoeker de garantie van anonimiteit benadrukt.

3.4 Analyse

Na berekening van de verschillende alpha's en waar nodig een aanpassing van de items die samen de schaal opmaken zijn de items in SPSS samengevoegd om zo de verschillende factoren te kunnen representeren. Omdat alle items op een vijfpuntsschaal gemeten zijn konden de antwoorden van de verschillende items bij elkaar opgeteld worden en gedeeld worden door het totale aantal items van de schaal om zo tot een gemiddelde van de factor te komen. Er zijn regressieanalyses en individuele t-toetsen uitgevoerd om de invloed van de verschillende factoren op zowel acceptatie als gedragsintentie van beide wijken in kaart te kunnen brengen.

4. Resultaten

4.1 Beschrijvende Statistieken

In tabel 4 is een overzicht geplaatst van de gemiddelden van alle factoren per wijk en het verschil van gemiddelden tussen beide wijken, en het verschil tussen deze wijken is uitgedrukt in een t-toets. Het gemiddelde voor acceptatie ligt in Voskamp ($M = 2.26$, $SD = .92$) significant hoger dan in Dolfia ($M = 1.84$, $SD = .80$), $t(155) = 2.98$, $p < .01$. Het gemiddelde voor gedragsintentie ligt in Voskamp ($M = 2.53$, $SD = .71$) ook significant hoger dan in Dolfia ($M = 2.05$, $SD = .80$), $t(151) = 4.19$, $p < .01$. Er is dus een significant verschil tussen de twee wijken op zowel de mate van acceptatie als gedragsintentie, waarbij Dolfia op beide afhankelijke variabelen negatiever scoort dan Voskamp.

Tabel 4. Gemiddelden en t-toetsen

Variabelen $N(V,D)$	Beschrijvende statistieken					
	M		Sd		df	t^a
	V	D	V	D		
Acceptatie (87,70)	2.3	1.8	.92	.80	155	2.98**
Gedragsintentie (85,68)	2.5	2.1	.71	.69	151	4.19**
<i>Individueel</i>						
Affect (86,66)	2.4	2.0	.98	.86	150	2.56*
Risicoperceptie (85,71)	3.3	3.8	1.03	1.06	154	-2.83**
Self-efficacy (86,69)	2.7	2.3	.95	.86	153	2.62*
Outcome expectancy (86,67)	2.9	2.6	.81	.89	151	2.78**
<i>Community</i>						
Sense of Community (86,71)	4.0	4.2	.61	.95	155	-1.23
Community Participation (86,69)	2.1	2.3	.93	.99	153	-1.55
Collective Efficacy (86,69)	3.4	3.9	.57	.75	153	-4.67**
<i>Institutioneel</i>						
Vertrouwen (87,72)	2.3	2.3	1.06	1.25	157	-.34
Empowerment (86,69)	2.7	2.7	.58	.72	153	-.07

Noot. ^a Levene's independent sample t-toets, uitgevoerd onder assumptie van gelijke varianties. V: Voskamp, D: Dolfia. * $p < .05$, ** $p < .01$. Alle items zijn gemeten op een vijfpuntsschaal waarbij 1 een negatieve, en 5 een positieve beoordeling van de factor weergeeft.

4.2 Acceptatie

Om na te gaan wat de invloed is van de factoren binnen verschillende niveaus op de acceptatie is een regressieanalyse uitgevoerd. Het regressiemodel met de mate van acceptatie van het AZC onder omwonenden als afhankelijke variabele en affect, risicoperceptie, self-efficacy, outcome expectancy, sense of community, community participation, collective efficacy, trust en empowerment als onafhankelijke variabelen, is voor zowel de wijk Voskamp als Dolfia significant, respectievelijk $F(9,71) = 28,05, p < .01$ en $F(9,53) = 14,20, p < .01$. Het regressiemodel is dus bruikbaar om de acceptatie van omwonenden aan de hand van de onafhankelijke variabelen te verklaren. Maar liefst 75% ($\text{Adj. } R^2 = .75$) van de in Voskamp variantie op de mate van acceptatie kan worden verklaard door de in het model opgenomen factoren. Voor Dolfia is dit iets minder, maar met 66% ($\text{Adj. } R^2 = .66$) verklaart het nog steeds erg veel van de variantie. Resultaten van de gehele regressie analyse voor beide wijken zijn opgenomen in tabel 5.

Uit de tabel blijkt dat voor Voskamp de factoren affect ($b^* = .39, t = 3.48, p < .01$) en self-efficacy ($b^* = .24, t = 2.56, p < .05$) significante predictoren zijn. Dit betekent dat mensen in Voskamp die zich positiever ten opzichte van de komst van het AZC voelen en daarnaast een hoge mate van self-efficacy hebben, eerder de komst van het AZC zullen accepteren. In Dolfia komen affect ($b^* = .35, t = 2.87, p < .01$) en risicoperceptie ($b^* = -.38, t = -2.82, p < .01$) als significante predictoren uit de analyse. Dit wil zeggen dat mensen in Dolfia die zich positiever voelen omtrent de komst van het AZC en daarnaast een lage mate van risicoperceptie ervaren, eerder geneigd zijn de komst van het AZC ook te accepteren.

Tabel 5. Multiële regressie resultaten voor de voorspelling van acceptatie

Variabelen ^a	Voskamp		Dolphia	
	b*	t	b*	t
(Constant)	.27	.36	2.33	2.92**
<i>Individueel</i>				
Affect	.39	3.48**	.35	2.87**
Risicoperceptie	-.24	-1.90	-.38	-2.82**
Self-efficacy	.24	2.56*	.14	1.28
Outcome expectancy	.11	1.23	.01	.05
<i>Community</i>				
Sense of Community	.06	.94	.00	.02
Community Participation	.02	.30	-.12	-1.30
Collective Efficacy	.06	.69	-.01	-.10
<i>Institutioneel</i>				
Vertrouwen	.04	.45	.07	.79
Empowerment	.00	.05	-.08	-.85
F(df)	28.05 (9,74)**		14.20 (9,53)**	
R ²	.77		.71	
Adjusted R ²	.75		.66	

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$, ^aAfhankelijke variabele: Acceptatie

4.3 Gedragsintentie

Het regressiemodel met gedragsintentie als afhankelijke variabele en affect, risicoperceptie, self-efficacy, outcome expectancy, sense of community, community participation, collective efficacy, trust en empowerment als onafhankelijke variabelen is voor beide wijken significant (Voskamp $F(9,73) = 6.10$, $p < .01$ en Dolphia $F(9,53) = 4.89$, $p < .01$). Het model kan dus gebruikt worden om de gedragsintentie van omwonenden om zich voor te bereiden op de komst van het AZC te voorspellen. In Voskamp wordt 42% en in Dolphia wordt 35% van de variantie op gedragsintentie verklaard door de in het model opgenomen factoren (Voskamp: $Adj. R^2 = .42$, Dolphia: $Adj. R^2 = .35$). Resultaten van de regressie zijn opgenomen in tabel 6.

Uit de tabel blijkt dat in Voskamp self-efficacy ($b^* = .54$, $t = 3.61$, $p < .01$), outcome expectancy ($b^* = .28$, $t = 2.00$, $p < .05$) en community participation ($b^* = .26$, $t = 2.09$, $p < .05$) de significante predictoren van gedragsintentie zijn. Dit wil zeggen dat mensen die zichzelf in staat achten met de gevolgen van de komst van het AZC om te gaan, daarnaast

denken dat zij daadwerkelijk invloed op de gevolgen zouden kunnen hebben en veel aan de wijk bijdragen, eerder de intentie hebben om zich voor te bereiden op de komst van het AZC.

In Dolphia is de enige significante predictor van gedragsintentie de variabele outcome expectancy ($b^* = .53$, $t = 3.61$, $p < .01$). Dit wil zeggen dat mensen in Dolphia alleen de intentie hebben om zich voor te bereiden wanneer zij het idee hebben dat dit ook daadwerkelijk invloed zal hebben.

Tabel 6. Multiële regressie resultaten voor de voorspelling van gedragsintentie

Variabelen ^a	Voskamp		Dolphia	
	b*	t	b*	t
(Constant)	.04	.05	.51	.51
<i>Individueel</i>				
Affect	-.22	-1.32	.01	.08
Risicoperceptie	-.01	-.04	-.05	-.24
Self-efficacy	.49	3.33**	.09	.59
Outcome expectancy	.28	2.00*	.53	3.54**
<i>Community</i>				
Sense of Community	-.05	-.49	.04	.32
Community Participation	.28	2.29*	.12	.87
Collective Efficacy	.12	.99	.05	.36
<i>Institutioneel</i>				
Trust	-.11	-.83	.17	1.33
Empowerment	.18	1.40	-.06	-.48
F(df)	7.33(9,69)**		4.46(9,49)**	
R ²	.49		.45	
Adjusted R ²	.42		.35	

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$, ^aAfhankelijke variabele: Gedragsintentie

4.4 Overige resultaten

Ondanks dat er geen significant verschil gevonden is in de mate van sense of community ($t(155) = -1.23, p = ns$) en community participation ($t(153) = -1.55, p = ns$) tussen beide wijken, is het opvallend dat de collective efficacy in Dolphia wel significant hoger is dan in Voskamp ($t(153) = -4.67, p < .01$). Dit betekent dat mensen in Dolphia significant meer het gevoel hebben dat zij als groep in staat zijn zich adequaat voor te bereiden dan dat mensen in Voskamp dat doen.

Naast de in het model opgenomen factoren zijn in dit onderzoek nog een aantal demografische en sociaaleconomische variabelen opgenomen. In tabel 7 is een overzicht van de correlaties per wijk met acceptatie gedragsintentie opgenomen. Wat hierbij opvalt is dat er geen overlap in significante factoren zowel tussen de wijken, als tussen de afhankelijke variabelen is. In Voskamp komen de variabelen opleiding en inkomen als matig positief correlerend met acceptatie uit de analyse (respectievelijk $r = .328, p < .01$ en $r = .233, p < .05$). In Dolphia correleren leeftijd en of mensen in een koop of huurhuis wonen significant (respectievelijk $r = .214, p < .05$ en $r = .208, p < .05$) met acceptatie. Voor gedragsintentie is er in Voskamp een significante matige correlatie met het geslacht van mensen ($r = .262, p < .05$) en in Dolphia blijkt opleidingsniveau nog matig met gedragsintentie te correleren ($r = .294, p < .05$).

Ter controle zijn deze factoren in het regressiemodel toegevoegd. Voor de factor opleiding leidde dit in Voskamp tot een significante toename in proportie verklaarde variantie ($R^2\text{Change} = .023, F(1,66) = 7.34, p < .01$). In dit nieuwe model kwam risicoperceptie ook als significante voorspeller naar voren ($b^* = -.28, t = -2.19, p < .05$). Dit betekent dat wanneer er gecontroleerd wordt voor het type opleiding, risicoperceptie ook als voorspeller van acceptatie gebruikt kan worden, waarbij een hogere risicoperceptie een lagere acceptatie

voorspelt. De resterende factoren leidden na toevoeging niet tot verdere verduidelijking van het model.

Tabel 7. Correlaties van demografische en sociaaleconomische variabelen per wijk met acceptie

Variabelen	Voskamp		Dolphia	
	Acceptatie	Gedragintentie	Acceptatie	Gedragintentie
Bruto jaarinkomen huishouden	.233*	.173	.187	.084
Hoogst afgeronde opleiding	.328**	.196	.057	.294*
Geslacht	.016	.262*	-.106	-.031
Leeftijd	.147	.084	.214*	-.054
Kinderen	.104	.049	.068	-.143
Leeftijd jongste kind	.119	.026	.164	-.098
Jaren in Enschede	.008	-.046	-.180	-.168
Jaren in Wijk	.026	.030	-.131	.028
Koop/huurhuis	.070	.234*	.208*	.121

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$

5. Discussie

5.1 Interpretatie en Conclusies

Er kan geconcludeerd worden dat ondanks dat beide wijken niet zeer positief zijn over de komst van het AZC, de Vinex-wijk Voskamp stukken minder negatief is ingesteld ten opzichte van het AZC dan volksbuurt Dolphia. Mensen in Voskamp accepteren de komst van het AZC meer en lijken zich ook meer voor te willen bereiden op eventuele gevolgen die de komst van het AZC met zich mee brengt.

Acceptatie kan voor een zeer groot deel (75%) verklaard worden door individuele factoren en dan vooral door affect. Dat betekent dus dat mensen die een positiever gevoel hebben over het AZC ook eerder de komst van het AZC zullen accepteren. Dit kan worden verklaard door de affect-heuristic (Lindell et al., 2009). Deze voorspelt dat mensen in een nieuwe of onzekere situatie vooral afgaan op hun gevoel. Dit betekent dat mensen niet een cognitieve afweging maken van de verschillende risico's, maar zich baseren op een onderbuikgevoel dat gevormd is door associaties met eerder verkregen informatie (Peters et al., 2006; Siegrist & Sütterlin, 2014). Op die manier zullen er aan de ene kant mensen zijn die de komst van vluchtelingen met terrorisme en bloederige horrorverhalen associëren. Door deze negatieve associatie zullen zij waarschijnlijk niet snel geneigd zijn de komst van het AZC te accepteren. Aan de andere kant zullen er ook mensen zijn vluchtelingen associëren met de verhalen waarin mensen met de kinderen hun huis en haard hebben moeten achterlaten uit angst voor oorlogsgeweld. Deze mensen zullen dus een meer positieve associatie met vluchtelingen hebben en daarom eerder de neiging voelen om de komst van het AZC te accepteren.

In Dolphia is naast affect de mate van risicoperceptie voorspellend voor acceptatie. Wanneer de komst van het AZC als meer risicovol wordt beschouwd, zal men minder snel geneigd zijn de komst ervan te accepteren. Dit zou te maken kunnen hebben met dat mensen

in Dolfia al negatieve framing hebben doordat er binnen de wijk ook al de nodige problemen zijn met drugsgebruik en criminaliteit. Door de problematiek binnen de wijk zouden er meer beren op de weg gezien kunnen worden die de eigen problemen zouden kunnen vergroten, zoals een verhoging van criminaliteit of drugshandel. Een hoge mate van risicoperceptie leidt dus tot een lage acceptatie van het AZC. In Voskamp lijkt naast affect, de mate van self-efficacy acceptatie te kunnen voorspellen. Dit wil zeggen dat wanneer mensen in Voskamp het gevoel hebben dat zij weten wat ze moeten doen om de gevolgen die de komst van het AZC met zich mee brengt op te vangen, zij ook eerder geneigd zijn de komst van het AZC te accepteren. Eerder onderzoek van Bishop et al. (2000) wees al uit dat mensen die een hoge self-efficacy hebben ook eerder geneigd zijn zich op een situatie voor te bereiden. Om gedragsintentie te voorspellen bleken net als bij acceptatie de individuele factoren belangrijk, met als toevoeging dat in Voskamp ook de mate van community participation een voorspeller bleek. Wat opviel was het voor gedragsintentie geen verschil lijkt te maken hoe iemand zich over de situatie voelt, terwijl dit voor acceptatie juist de sterkste voorspeller was. Een reden zou kunnen zijn dat bij gedragsintentie andere factoren als genoeg tijd, of middelen een rol spelen. In Dolfia blijkt outcome expectancy de enige voorspeller van de door ons gemeten gedragsintentie. Dit wil zeggen dat mensen overtuigd moeten zijn van het nut van hun voorbereidende gedragingen voordat zij ook daadwerkelijk bereid zijn deze uit te voeren (Paton et al., 2013). Voor Voskamp zijn het self-efficacy, outcome expectancy en community participation die de mate van gedragsintentie lijken te voorspellen. Zowel Bishop et al. (2000) als Lindell et al. (2009) wezen op een direct verband tussen self-efficacy, outcome expectancy en de mate van voorbereidend gedrag dat vertoond werd. Het lijkt er in Voskamp dus hoofdzakelijk om te gaan dat mensen weten wat ze moeten doen, en dat zij denken dat hun acties ook daadwerkelijk verschil zullen maken. Community participation zou volgens Bishop et al. (2000) de mate van self-efficacy kunnen vergroten wanneer activiteiten gericht zijn op

het verbeteren van probleemoplossend vermogen. Mensen die in de wijk aan veel activiteiten meedoen zouden zich ook beter bewust kunnen zijn wat de burens van plan zijn te doen, en hier hun eigen gedragsintenties op aanpassen.

Al met al is wat we gevonden hebben dat het hoofdzakelijk de individuele factoren zijn die invloed hebben op de mate van acceptatie en gedragsintentie. Acceptatie was aan de hand van dit model zeer goed te voorspellen en de eenduidige resultaten zouden gemeentes een handvat kunnen bieden om in toekomstige soortgelijke situaties de acceptatie onder omwonenden te vergroten. Het blijkt voor de acceptatie zeer belangrijk dat mensen zich meer positief ten opzichte van vluchtelingen en de komst van het AZC kunnen voelen. Gezien er een redelijk hoge samenhang tussen affect, empowerment en trust is (zie hiervoor de correlatietabel in bijlage B) zou affect misschien verhoogd kunnen worden door bijvoorbeeld: meer transparantie in de plannen, betere informatieverstrekking over wat voor soort mensen er in het AZC komen wonen en waar zij vandaan komen, en meer vraag naar input vanuit de gemeenschap door bijvoorbeeld een medezeggenschapsraad op te stellen. Voor het plaatsen van een AZC naast een Vinex-wijk lijkt vooral van belang dat de inwoners weten wat ze kunnen doen, en bij wie ze terecht kunnen met eventuele vragen en initiatieven. Wat betreft de volksbuurt Dolphia kan overwogen worden of het plaatsen van een AZC naast een wijk die al kampt met interne problematiek wel een verstandige keuze is. Mensen binnen die wijk hebben immers al genoeg aan hun hoofd hebben en door deze extra opstapeling eerder geneigd zijn een tegengestelde houding aan te nemen dan wat voor ogen is. Een aangrenzende wijk van een AZC dat het bestaan ervan niet accepteert zal immers ook niet bevorderlijk zijn voor de integratie en algehele gemoedstoestand van alle betrokken partijen.

Hoewel gedragsintentie redelijk goed te verklaren is door de onderzochte factoren (42%), lijken er ook nog andere factoren te zijn die we niet in dit model hebben opgenomen. Het lijkt erop dat in dit onderzoek de gedragsintentie meer bepaald worden door moreel

plichtsbesef dan hoe men zich over de vluchtelingen voelt. Overheidsbeleid zou zich in dat geval moeten richten op het vergroten van self-efficacy, outcome expectancy en community participation. Wanneer laagdrempelige initiatieven gepromoot en gestimuleerd worden zouden mensen beter kunnen leren op welke manieren zij bij kunnen dragen en zien dat dit wel een verschil maakt.

5.2 Kanttekeningen en kritische Reflectie

Er zijn verschillende kanttekeningen bij dit onderzoek te plaatsen. Om te beginnen verwachtten we initieel dat beide wijken zouden verschillen in sense of community. Dolphia staat namelijk bekend als hechte wijk en heeft daar ook de voorzieningen naar, zoals een buurthuis en een buurtcommissie. Voskamp is meer een geografische aanduiding zonder verder enige community voorzieningen. Omdat de wijken echter niet van elkaar verschilden in sense of community konden we niet nagaan of de community factoren in een wijk met een hogere sense of community een belangrijkere rol spelen dan wanneer een wijk minder hecht is. Wanneer dat wel het geval zou zijn, zou een gemeente zich immers kunnen richten op het verbeteren van de community hechttheid.

Daarnaast was het niet ideaal dat ons onderzoek heeft plaatsgevonden nadat alle plannen al doorgevoerd waren, en inwoners dus wisten dat zij geen invloed meer op de besluitvorming konden hebben, en voordat het AZC gebouwd is en mensen actie zouden kunnen ondernemen. Deze timing valt dus een beetje tussen twee periodes in en zou invloed op verschillende factoren zoals self-efficacy, outcome expectancy en empowerment kunnen hebben. Ook zijn er relatief veel mensen geweest die geweigerd hebben antwoord te geven op de vraag naar hun inkomen, wat de invloed daarvan vertekend zou kunnen hebben.

Verder is er een kanttekening te plaatsen bij verschillende situaties die zich tijdens het verzamelen van de data hebben voorgedaan die invloed gehad kunnen hebben op de representativiteit van de steekproef, wat de resultaten zal kunnen hebben beïnvloed. Drie

dagen nadat er gestart is met het verzamelen van data is er een email naar de hoofdonderzoeker gestuurd door het AZC Alarm Enschede. Dit is een Facebook- en Twittergroep met 2208 leden die zichzelf omschrijft als klankbord voor omwonenden van het toekomstig AZC Esmarkerveld. In de email werd gevraagd om verduidelijking van het onderzoek en het bleek dat er op de facebookpagina werd opgeroepen om “te ventileren” wanneer mensen gevraagd werden de vragenlijst in te vullen. Door de oproep om te ventileren zullen deze mensen wellicht extremer in negatieve richting geantwoord hebben dan zij initieel gedaan zouden hebben. Hoeveel respondenten dit bericht gezien hebben en hierdoor beïnvloed zijn is niet na te gaan, echter doordat de onderzoeker van huis tot huis is gegaan om vragenlijsten te laten invullen zal deze invloed ingeperkt gebleven zijn.

Er is ook meerdere malen geweigerd deel te nemen doordat men bang was dat de burens er achter zouden komen dat zij niet echt tegen, of juist voor de komst van het AZC Esmarkerveld waren. Deze respons is zowel in Dolphina als in Voskamp door de onderzoeker gehoord. Daarnaast gaven meerdere bewoners aan dat zij weliswaar niet tegen het opvangen van asielzoekers zijn, maar dat het AZC hen tegenstaat door de extreme reacties die het bij hun burens teweeg brengt. Hiermee onthielden sommige mensen die niet tegen waren zich van deelname, en uitten anderen die eigenlijk niet tegen de komst van het AZC waren zich wel negatief door hoe hun burens reageerden.

5.3 Implicaties voor Vervolgonderzoek

Ondanks dat dit onderzoek een goed begin heeft gemaakt, resten er nog veel vragen over de onderliggende oorzaken van de diversiteit aan reacties die mensen hebben op de komst van een AZC in hun directe woonomgeving. Het is daarom, en om een eventuele selectiebias tegen te gaan aan te raden het huidige onderzoek in een andere stad waar een AZC gebouwd wordt te herhalen. Daarnaast lijkt het belangrijk om de invloed van affect meer uit te pluizen. Welke emoties worden door de verschillende associaties opgewekt en welke

voeren de boventoon wanneer beslist moet worden over zoiets als de acceptatie van een AZC? Ook lijkt het belangrijk gedragsintentie in een vervolgonderzoek op verschillende manieren te benaderen. In dit geval zijn meer positieve gedragingen aangehouden die tot promotie van integratie zouden kunnen leiden, maar wat zijn de verklarende factoren wanneer bijvoorbeeld meer beschermende gedragingen gemeten worden?

Door de huidige vluchtelingencrisis is het waarschijnlijk dat mensen vroeger of later in contact komen met vluchtelingen in hun direct omgeving en het is belangrijk dat onderzocht wordt hoe deze interactie zo soepel mogelijk kan verlopen. De gemeente zou zich daarom ter promotie van affect en efficacy op eenduidige informatieverstrekking en de promotie van lokaal georganiseerde laagdrempelige initiatieven kunnen richten wanneer zij haar inwoners wil voorbereiden, ook wanneer zij hier initieel niet zo ontvankelijk voor lijken te zijn.

Referenties

- Ahlbrandt, R., & Cunningham, J. (1979). *A new public policy for neighborhood preservation*. New York: Praeger.
- Association, A. P. (2010). *Resilience and recovery after war: Refugee children and families in the United States*. Retrieved from <http://www.apa.org/pubs/info/reports/refugees.aspx>
- Bachrach, K., & Zautra, A. (1985). Coping with a community stressor: The threat of a hazardous waste facility. *Journal of Health and Social Behavior*, 26, 127-141.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: a social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: WH Freeman and Company.
- Becker, J., Johnston, D., Daly, M., Paton, D., Mamula-Seadon, L., Petersen, J., . . . Williams, S. (2011). Building community resilience to disasters: A practical guide for the emergency management sector. *GNS Science Report 2011/09*, 44.
- Becker, J., Paton, D., & Johnston, D. (2015). Communication of Risk: A community resilience perspective. *GNS Science Report 2015/66*, 30.
- Bennett, P., & Murphy, S. (1997). *Psychology and health promotion*. Buckingham: Open University Press.
- Bishop, B., Paton, D., Syme, G., & Nancarrow, B. (2000). Coping with environmental degradation: Salination as a community stressor. *Network*, 12, 1-15.
- Boley, B. B., McGehee, N. G., Perdue, R. R., & Long, P. (2014). Empowerment and resident attitudes toward tourism: Strengthening the theoretical foundation through a Weberian lens. *Annals of Tourism Research*, 49, 33-50.
doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.annals.2014.08.005>
- Brannan, T., John, P., & Stoker, G. (2006). Active citizenship and effective public services and programmes: how can we know what really works? *Urban Studies*, 43(993).
- Chen, M. (2015). Self-efficacy or collective efficacy within the cognitive theory of stress model: Which more effectively explains people's self-reported proenvironmental behavior? *Journal of Environmental Psychology*, 42, 66-75.
doi:10.1016/j.jenvp.2015.02.002
- Damasio, A. R. (1994). *Descartes' Error: Emotion, Reason and the Human Brain*. New York: Avon Books.
- Dunn, J. G. (1972). Subjective and objective risk distribution: A comparison and its implication for accident prevention. *Occupational Psychology*, 46(4), 183-187.

- Dunning, C. (1999). Post-intervention strategies to reduce police trauma: a paradigm shift. In J. M. a. P. Violanti, D. (Ed.), *Police Trauma: Psychological Aftermath of Civilian Combat*. Springfield, IL.: Charles C. Thomas.
- Gamero, N., Espluga, J., Prades, A., Oltra, C., Solá, R., & Farré, J. (2011). Institutional dimensions underlying public trust in information on technological risk. *Journal of Risk Research*, 14(6), 685-702. doi:10.1080/13669877.2010.547260
- Kerstholt, J. (2013). De Beslissende Burger.
- Lindell, M. K., Arlikatti, S., & Prater, C. S. (2009). Why people do what they do to protect against earthquake risk: Perceptions of hazard adjustment attributes. *Risk Analysis*, 29(8), 1072-1082. doi:10.1111/j.1539-6924.2009.01243.x
- Madsen, W., & O'Mullan, C. (2016). Perceptions of community resilience after natural disaster in a rural Australian town. *Journal of Community Psychology*, 44(3), 277-292. doi:10.1002/jcop.21764
- McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23. doi:10.1002/1520-6629(198601)14:1<6::AID-JCOP2290140103>3.0.CO;2-I
- Norris, F. H., Stevens, S. P., Pfefferbaum, B., Wyche, K. F., & Pfefferbaum, R. L. (2008). Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *American Journal of Community Psychology*, 41(1-2), 127-150. doi:10.1007/s10464-007-9156-6
- Paton, D. (2003). Disaster preparedness: a social-cognitive perspective. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 12(3), 210-216. doi:doi:10.1108/09653560310480686
- Paton, D. (2007). Preparing for natural hazards: the role of community trust. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 16(3), 370-379. doi:doi:10.1108/09653560710758323
- Paton, D. (2013a). Disaster Resilient Communities: Developing and testing an all-hazards theory. *Journal of Integrated Disaster Risk Management*, 3(1).
- Paton, D. (2013b). Final Canterbury Survey: Earthquakes and Community Preparedness.
- Paton, D., Burgelt, P., & Prior, T. (2008). Living with bushfire risk: Social and environmental influences on preparedness. *The Australian Journal of Emergency Management*, 23(3).

- Paton, D., & Johnston, D. (2001). Disasters and communities: vulnerability, resilience and preparedness. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 10(4), 270-277.
- Paton, D., & Johnston, D. M. (2006). *Disaster Resilience: An Integrated Approach*: Charles C Thomas Publisher.
- Paton, D., Okada, N., & Sagala, S. (2013). Understanding Preparedness for Natural Hazards: A cross cultural comparison. *Journal of Integrated Disaster Risk Management*, 3(1). doi:DOI10.5595/idrim.2013.0051
- Paton, D., Parkes, B., Daly, M., & Smith, L. (2008). Fighting the flu: Developing sustained community resilience and preparedness. *Health Promotion Practice*, 9(4 Suppl), 45S-53S. doi:10.1177/1524839908319088
- Paton, D., Smith, L., & Violanti, J. (2000). Disaster response: risk, vulnerability and resilience. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 9(3), 173-180. doi:doi:10.1108/09653560010335068
- Peters, E., Västfjäll, D., Gärling, T., & Slovic, P. (2006). Affect and Decision Making: A 'Hot' Topic. *Journal of Behavioral Decision Making*, 19(2), 79-85. doi:10.1002/bdm.528
- Pfefferbaum, B. J., Reissman, D. B., Pfefferbaum, R. L., Klomp, R. W., & Gurwitch, R. H. (2007). Building resilience to mass trauma events. In L. S. Doll, S. E. Bonzo, J. A. Mercy, D. A. Sleet, L. S. Doll, S. E. Bonzo, J. A. Mercy, & D. A. Sleet (Eds.), *Handbook of injury and violence prevention*. (pp. 347-358). New York, NY, US: Springer Science + Business Media.
- Sherrieb, K., Norris, F. H., & Galea, S. (2010). Measuring capacities for community resilience. *Social Indicators Research*, 99(2), 227-247. doi:10.1007/s11205-010-9576-9
- Siegrist, M., & Cvetkovich, G. (2000). Perception of Hazards: The Role of Social Trust and Knowledge. *Risk Analysis*, 20(5), 713-719. doi:10.1111/0272-4332.205064
- Siegrist, M., & Gutscher, H. (2008). Natural hazards and motivation for mitigation behavior: People cannot predict the affect evoked by a severe flood. *Risk Analysis*, 28(3), 771-778. doi:10.1111/j.1539-6924.2008.01049.x
- Siegrist, M., & Sütterlin, B. (2014). Human and nature-caused hazards: The affect heuristic causes biased decisions. *Risk Analysis*, 34(8), 1482-1494. doi:10.1111/risa.12179

- Sjöberg, L. (2006). Myths of the psychometric paradigm and how they can misinform risk communication. *SSE/EFI Working Paper Series in Business Administration*, 10.
- Sjöberg, L., Moen, B., & Rundm, T. (2004). Explaining risk perception. An evaluation of the psychometric paradigm in risk perception research. *Rotunde Pubikasjoner*, 84.
- Slovic, P. (1987). Perception of Risk. *Science*, 236(17 April), 280-285.
- Slovic, P., Finucane, M., Peters, E., & MacGregor, D. (2002). The Affect Heuristic *Heuristics and biases: the psychology of intuitive judgement* (pp. 397-420). New York: Cambridge University Press.
- Távora, M. G., & Cueto, R. M. (2015). Sense of community in a context of community violence. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 43(4), 304-319. doi:10.1080/10852352.2014.973305
- Västfjäll, D., Peters, E., & Slovic, P. (2014). The affect heuristic, mortality salience, and risk: Domain-specific effects of a natural disaster on risk-benefit perception. *Scandinavian Journal of Psychology*, 55(6), 527-532. doi:10.1111/sjop.12166
- Wachinger, G., Renn, O., Begg, C., & Kuhlicke, C. (2013). The risk perception paradox—Implications for governance and communication of natural hazards. *Risk Analysis*, 33(6), 1049-1065. doi:10.1111/j.1539-6924.2012.01942.x
- Weinstein, N. D. (1980). Unrealistic optimism about future life events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(5), 806-820. doi:10.1037/0022-3514.39.5.806

Bijlage A: Vragenlijst

Toestemmingsverklaring formulier (informed consent)

Titel onderzoek: Onderzoek omwonenden AZC Esmarkerveld

Verantwoordelijke onderzoeker: Charlotte Zweers

In te vullen door de deelnemer

Ik verklaar op een voor mij duidelijke wijze te zijn ingelicht over de aard, methode, doel van het onderzoek. Ik weet dat de gegevens en resultaten van het onderzoek alleen anoniem en vertrouwelijk aan derden bekend gemaakt zullen worden. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

Ik stem geheel vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik behoud me daarbij het recht voor om op elk moment zonder opgaaf van redenen mijn deelname aan dit onderzoek te beëindigen.

Naam deelnemer:

Datum: Handtekening deelnemer:

In te vullen door de uitvoerende onderzoeker

Ik heb een mondelinge en schriftelijke toelichting gegeven op het onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De deelnemer zal van een eventuele voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden.

Naam onderzoeker:

Datum: Handtekening onderzoeker:

Onderzoek naar omwonenden AZC Esmarkerveld

Deze vragenlijst is ontworpen voor een afstudeeronderzoek van een masterstudent psychologie aan de Universiteit Twente. De onderzoeksvraag richt zich op een vergelijking van wijken die direct te maken hebben met de komst van het AZC Esmarkerveld. Als u deze enquête in zou willen vullen, dan stel ik dat zeer op prijs. Het zal ongeveer 10-15 minuten in beslag nemen.

Het is belangrijk dat u de vragen goed doorleest en hier naar eigen waarheid op antwoordt. De vragen gaan niet over kennis maar over uw mening; dus er zijn geen foute antwoorden mogelijk! Belangrijk is vooral dat u naar waarheid antwoordt waardoor wij een zo volledig en duidelijk mogelijk beeld krijgen van de situatie. De ingevulde vragenlijsten zullen volledig anoniem behandeld worden en zijn dus later niet meer naar de persoon te herleiden die ze heeft ingevuld.

Wanneer u naar aanleiding van deze vragenlijst nog vragen heeft zal ik deze graag voor u beantwoorden. Dit kunt u doen door een email te sturen naar c.s.zweers@student.utwente.nl, ik zal hier dan zo spoedig mogelijk op antwoorden.

Alvast hartelijk dank voor het invullen.

Met vriendelijke groet,

Charlotte Zweers

1. Kunt u aangeven hoe u zich nu voelt, als u op dit moment denkt aan de komst van AZC Esmarkerveld?

	Heel weinig	Tamelijk weinig	Niet weinig/veel	Tamelijk veel	Heel veel
Ik krijg een angstig gevoel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik krijg een gevoel van voldoening	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik krijg een onrustig gevoel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik maak me zorgen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik krijg een gevoel van inspiratie	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

2. Kunt u aangeven in welke mate u het eens/oneens bent met de volgende verschillende aspecten van het AZC Esmarkerveld?

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
Ik stem in met de komst van het AZC Esmarkerveld	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vind het goed dat de gemeente Enschede vluchtelingen op gaat vangen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vind de locatie Esmarkerveld een goede locatie.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vind het goed om 600 personen op één locatie op te vangen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

3. Hoe waarschijnlijk vindt u het, ...

	Ze er onwaarschijnlijk	Tamelijk onwaarschijnlijk	Neutraal	Tamelijk waarschijnlijk	Ze er waarschijnlijk
Dat u last ondervindt van meer criminele activiteiten als inbraak of beroving ten gevolge van de komst van het AZC Esmarkerveld?	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Dat u last ondervindt van leefbaarheidsproblemen als rondhangende asielzoekers in de wijk?	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Dat u last ondervindt van conflicten tussen buurtbewoners en bewoners van het AZC?	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

4. Stel dat er zich een onveilige situatie voordoet in uw wijk ten gevolge van de komst van AZC Esmarkerveld. Hoe waarschijnlijk vindt u het dan dat het volgende gebeurt?

	Ze er onwaarschijnlijk	Tamelijk onwaarschijnlijk	Neutraal	Tamelijk waarschijnlijk	Ze er waarschijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken etc.) in uw woonomgeving	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Grote schade aan uw huis/bezittingen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
U en/of uw gezinsleden komen in een bedreigende situatie terecht	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Uw leven ontregeld raakt door psychische schade	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
U zich niet meer veilig voelt in de buurt	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

5. U kunt op verschillende manieren omgaan met de asielzoekers die in het AZC komen te wonen. De volgende vragen hebben betrekking op de mate waarin u uzelf in staat acht om met de gegeven situatie om te gaan. Kunt u aangeven in welke mate de volgende stellingen op u van toepassing zijn?

	Totaal niet	Niet echt	Een beetje	Redelijk goed	Zeer goed
Ik acht mijzelf in staat, mocht dit nodig zijn, deel te nemen aan een buurtsurveillance om de buurt veilig te houden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Als ik dat zou willen, weet ik op welke manier ik in contact kan komen met bewoners van het AZC.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Wanneer ik klachten of opmerkingen heb, weet ik hoe ik ervoor kan zorgen dat deze op de juiste plek terecht komen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Wanneer asielzoekers daartoe bereid zijn acht ik mijzelf in staat hen te helpen met integreren	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik acht mijzelf goed in staat aan te passen aan mijn nieuwe woonsituatie die ontstaan is door de komst van het AZC.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

6. De maatregelen die u kunt treffen met betrekking tot de komst van asielzoekers leiden tot verschillende resultaten. De volgende vragen gaan over in hoeverre u denkt dat deze maatregelen effectief zijn. Kunt u aangeven in welke mate de u het met de volgende stellingen eens bent?

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
Door met asielzoekers in contact te komen zullen wij elkaar beter begrijpen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Wanneer ik formele klachten plaats zullen deze adequaat worden behandeld en verwerkt	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Door het begeleiden van asielzoekers help ik hen sneller te integreren in onze samenleving.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Buurtsurveillance zal bijdragen aan een veiliger gevoel op straat. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Het heeft geen zin om je ertoe te zetten je actief aan te passen aan de nieuwe woonsituatie die ontstaat door de komst van het AZC ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

7. In welke buurt woont u? (omcirkelen wat van toepassing is)
Voskamp / Dolphia / De Eekmaat / De Esmarke / Glanerbrug

8. Hoe lang woont u in Enschede? _____ jaar

9. Hoe lang woont u in uw huidige buurt? _____ jaar

10. Is uw huis een huur- of een koophuis (omcirkelen wat van toepassing is) HUUR / KOOP

11. De volgende stellingen gaan over de buurt waarin u woont. In hoeverre bent u het met de volgende stellingen eens/oneens:

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
Ik voel me thuis in deze buurt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Mijn burens zullen me helpen als dat nodig is.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik wil hier altijd blijven wonen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik voel mij verbonden met mensen in mijn buurt	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik heb vrienden in de buurt die ik regelmatig zie.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

12. Er zijn verschillende manieren om je in te zetten voor de buurt. Kunt u bij onderstaande stellingen aangeven in hoeverre deze op u van toepassing zijn?

	Nooit	Zelden	Soms	Regelmatig	Vaak
Ik heb met anderen samengewerkt om de leefbaarheid van onze buurt te verbeteren	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
We hebben ons als buurt georganiseerd om de veiligheid te vergroten (bijvoorbeeld whatsapp groepje)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik neem deel aan buurtactiviteiten zoals een buurtbarbecue of braderie	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik woon openbare bijeenkomsten bij als het buurtkwesties betreft	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik ben betrokken bij vrijwillige activiteiten ten behoeve van de verbetering van de woonomgeving (zoals buurtcomité, huurdersvereniging of buurtpreventie)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

13. Buurten verschillen in de mate waarin bewoners in staat zijn om eventuele problemen gezamenlijk op te lossen. Kunt u voor uw buurt aangeven in hoeverre u het eens/oneens bent met de volgende stellingen?

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
We zijn als buurt in staat om besluiten te nemen, ook al verschillen de meningen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
We kunnen als buurt de leefbaarheid van de buurt verbeteren, ook al zijn de middelen schaars.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
In moeilijke situaties zijn we als buurt in staat om samen te werken aan een oplossing.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Mensen in de buurt zijn bereid inspanningen te leveren om de buurt te verbeteren.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Over het algemeen proberen wij als buurt eerst zelf onze problemen op te lossen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

14. Bij de komst van een AZC spelen meerdere partijen een rol voor bijvoorbeeld een juiste informatievoorziening. Kunt u aangeven in welke mate u het eens/oneens bent met de volgende stellingen?

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
Ik vertrouw erop dat de gemeente rekening houdt met de behoeften van buurtbewoners.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vertrouw erop dat lokale media (krant, tv, radio) duidelijk en volledig bericht over kwesties rond AZC Esmarkerveld.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vertrouw erop dat de gemeente voldoende maatregelen treft om de veiligheid van omwonenden te garanderen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik vertrouw erop dat de gemeente Enschede mij tijdig informeert over nieuwe ontwikkelingen omtrent AZC Esmarkerveld.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

15. Mensen kunnen ook indirect invloed uitoefenen op wat er in hun buurt gebeurt. Kunt u aangeven in welke mate u het eens/oneens bent met de volgende stellingen?

	Sterk mee oneens	Oneens	Niet eens of oneens	Eens	Sterk mee eens
Stemmen bij lokale verkiezingen heeft invloed op wat voor beslissingen de gemeenteraad maakt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Stemmen bij lokale verkiezingen helpt bij het oplossen van ervaren lokale problemen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik heb het gevoel dat ik invloed kan uitoefenen op wat er gebeurt in mijn buurt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Deelname aan buurtactiviteiten heeft positieve uitkomsten (voor mij).	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik heb het gevoel dat ik een actieve rol speel bij het verhogen van de leefbaarheid van mijn buurt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Ik heb een uitgesproken mening over de manier waarop dingen worden gedaan door gekozen lokale vertegenwoordigers. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Ik geloof dat gekozen lokale vertegenwoordigers mijn mening serieus nemen. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Ik denk dat gekozen lokale vertegenwoordigers zich inzetten voor de buurt en het welzijn van haar inwoners. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

16. Er zijn verschillende mogelijkheden om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen die zich voordoen omtrent het AZC Esmarkerveld. Een van de manieren is om te lezen over deze ontwikkelingen. In hoeverre maakt u gebruik van de volgende informatie kanalen?

	Totaal niet	Amper	Een beetje	Veel	Ze er veel
Ik bezoek de website van de gemeente Enschede om over actuele ontwikkelingen te lezen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik lees de huis-aan-huis bladen die in de buurt verspreid worden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik houd het lokale nieuws via landelijke bladen in de gaten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

17. Een tweede manier om op de hoogte te blijven van eventuele veranderingen in ontwikkelingen omtrent het AZC is door actief informatie te zoeken. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Totaal niet	Amper	Een beetje	Veel	Ze er veel
Ik praat met medebuurtbewoners over het onderwerp	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik zorg dat ik aanwezig ben bij bijeenkomsten die gaan over het onderwerp	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ik neem zelf initiatief omtrent het onderwerp door zelf door middel van bepaalde acties initiatief te tonen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

18. De volgende dingen kunnen gedaan worden in anticipatie op de komst van het AZC Esmarkerveld. Kunt u voor elk van de activiteiten aangeven of u het gedaan heeft/ van plan bent te gaan doen in de nabije toekomst of niet gaat doen?

	Ze er onwaarschijnlijk	Tamelijk onwaarschijnlijk	Neutraal	Tamelijk waarschijnlijk	Ze er waarschijnlijk
Afspraken met de buurt maken over hoe we omgaan met kwesties rond AZC.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Bedenken wat u kunt doen in het geval situaties ontstaan door het AZC Esmarkerveld die voor u onacceptabel zijn.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Een plan opstellen hoe u de vluchtelingen zou kunnen helpen integreren binnen de samenleving.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Contact zoeken met asielzoekers.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Aansluiten bij organisaties als Rode Kruis of Vluchtelingenwerk.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Informatie zoeken over de achtergrond van asielzoekers.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Bedenken hoe u uw stem kunt laten horen omtrent uw mening en eventuele gevolgen die de komst van het AZC met zich mee brengt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Boeken of kleding doneren aan vluchtelingen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Een buddysysteem opstellen waarbij u aan een vluchteling gekoppeld zou worden en hier activiteiten mee onderneemt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Een dienst op u nemen binnen de vrijwillige buurtwacht.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Wat is uw leeftijd? _____jaar

Wat is uw geslacht?

☐ Man

☐ Vrouw

Heeft u kinderen?

☐ Ja

☐ Nee

Indien ja, wat is de leeftijd van uw jongste kind? _____jaar

Wat is het bruto jaarinkomen van uw huishouden?

☐ < € 20.000

☐ € 20.000 – 29.000

☐ € 30.000 – 39.000

☐ € 40.000 – 49.000

☐ € 50.000 – 59.000

☐ > € 60.000

Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

☐ Geen

☐ Lagere school, incl. speciaal onderwijs (bijv. LOM, BLO)

☐ LBO (LTS, LEAO, LHNO, huishoudschool, ambachtsschool)

☐ VMBO, basis-, kader-, gemengde leerweg

☐ VMBO, theoretische leerweg of MAVO (ULO, MULO, IVO, IVKO, middenschool)

☐ HAVO

☐ MBO (MEAO, MSPO, MTS, BOL, BBL)

☐ VWO (atheneum, gymnasium, HBS, MSVM, MMS)

☐ HBO (HTS, HEAO, MO-A, Pedagogische Academie)

☐ Universitaire opleiding (doctoraalexamen, bachelor, master)

☐ Andere opleiding in het buitenland

☐ Anders, namelijk: _____

Bijlage B: Correlatietabellen

Tabel 1. Correlatie Voskamp

Variabelen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Acceptatie	-										
2. Gedragsintentie	.386**	-									
3. Affect	.812**	.230*	-								
4. Risicoperceptie	-.792**	-.233*	-.828**	-							
5. Self-efficacy	.770**	.516**	.703**	-.722**	-						
6. Outcome expect.	.658**	.455**	.556**	-.663**	.690**	-					
7. Sense of Community	.002	.066	-.099	.142	-.015	-.098	-				
8. Community Participation	-.184	.209	-.214*	.412**	-.159	-.209	.358**	-			
9. Collective Efficacy	-.140	.156	-.297**	.341**	-.150	-.037	.420**	.473**	-		
10. Trust	.546**	.203	.534**	-.544**	.501**	.501**	-.079	-.324**	.104	-	
11. Empowerment	.581**	.423**	.556**	-.544**	.586**	.626**	-.036	-.047	.085	.522**	-
12. Inkomsten	.233*	.173	.124	-.261*	.365**	.321*	.293*	-.182	.131	.126	.220
13. Opleiding	.328**	.196	.218	-.165	.207	.208	-.027	-.069	-.133	-.012	.131
14. Sekse	.016	.262*	.023	-.106	.066	.162	-.050	.006	.021	-.012	.151
15. Leeftijd	.147	.084	.182	-.093	.096	.072	.234*	.152	.034	.023	.129
16. Kinderen	.149	.049	.344**	-.280*	.114	.117	.104	.058	.091	.185	.208
17. Jongste Kind	.119	.026	.301**	-.258*	.123	.109	.086	.003	.032	.132	.154
18. Jaren Enschede	.008	-.046	-.131	.071	.052	.078	.180	.053	.066	.037	-.057
19. Jaren Buurt	.026	.030	-.079	.003	.047	.006	.277**	.049	.133	.041	-.093
20. Typehuis	.070	.234*	-.129	-.038	.153	.125	.103	.063	.002	-.012	-.004

Tabel 1. Correlaties Voskamp

Vervolg

Variabelen	12	13	14	15	16	17	18	19	20
12. Inkomsten	-								
13. Opleiding	.428**	-							
14. Sekse	.041	-.001	-						
15. Jongste Kind	-.047	-.186	-.090	-					
16. Kinderen	-.178	-.074	.131	.668**	-				
17. Jongste Kind	-.122	-.105	.181	.692**	.921**	-			
18. Jaren Enschede	-.082	-.042	.000	.259*	.156	.211	-		
19. Jaren Buurt	.045	-.145	.072	.415**	.278*	.414**	.535**	-	
20. Typehuis	.380**	-.027	.075	.065	-.180	-.168	.171	.411**	-

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$

Tabel 2. Correlaties Dolphia

Dolphia	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Acceptatie	-										
2. Gedragsintentie	.392**	-									
3. Affect	.756**	.301*	-								
4. Risicoperceptie	-.766**	-.347**	-.747**	-							
5. Self-efficacy	.545**	.515**	.471**	-.502**	-						
6. Outcome expect.	.525**	.637**	.502**	-.563**	.643**	-					
7. Sense of Community	-.336**	-.189	-.363**	.210	-.456**	-.315**	-				
8. Community Participation	-.397**	-.030	-.281*	.297*	-.273*	-.225	.346**	-			
9. Collective Efficacy	-.322**	-.002	-.221	.347**	-.170	-.150	.371**	.490**	-		
10. Trust	.381**	.380**	.360**	-.398**	.418**	.459**	-.219	-.041	-.008	-	
11. Empowerment	.050	.216	.082	-.190	.208	.252*	.061	.268*	.271*	.429**	-
12. Inkomsten	.187	.084	.132	-.263	.210	.077	-.176	.074	-.102	-.065	.110
13. Opleiding	.057	.294*	.030	-.070	.089	.251*	-.058	.015	.187	-.025	.040
14. Sekse	-.106	-.031	-.171	.057	-.054	-.013	-.061	-.038	.018	.093	-.012
15. Leeftijd	.214	-.054	.244*	-.193	-.022	.048	.134	-.053	-.119	.217	.037
16. Kinderen	.207	-.143	.340*	-.212	-.152	-.083	.129	-.065	-.129	.198	-.039
17. Jongste Kind	.164	-.098	.314*	-.191	-.186	-.027	.141	-.068	-.087	.212	.027
18. Jaren Enschede	-.180	-.168	-.090	.085	-.149	-.153	.132	-.036	-.083	-.105	-.153
19. Jaren Buurt	-.131	.028	-.108	.023	-.161	-.183	.233	.197	-.092	-.061	.162
20. Typehuis	.208	.121	.164	-.332**	.174	.219	-.184	-.140	-.144	-.180	.013

Tabel 2. Correlaties Dolphia

Vervolg

Variabelen	12	13	14	15	16	17	18	19	20
12. Inkomsten	-								
13. Opleiding	.358**	-							
14. Sekse	-.078	-.122	-						
15. Jongste Kind	-.224	-.361**	-.048	-					
16. Kinderen	-.142	-.371**	-.100	.745**	-				
17. Jongste Kind	-.168	-.308*	-.104	.790**	.923**	-			
18. Jaren Enschede	-.063	-.306*	.268*	.165	.331**	.217	-		
19. Jaren Buurt	.171	-.246*	-.010	.438**	.425**	.381**	.484**	-	
20. Typehuis	.663**	.236	-.105	.070	.066	.090	.033	.233	-

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$